

Sygn. akt II CSK 189/20

POSTANOWIENIE

Dnia 5 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa "A." spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. przeciwko J. N., E. H. i L. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 5 listopada 2020 r., na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 26 września 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 26 września 2019 r. Sąd Okręgowy w S., w sprawie z powództwa „A.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. przeciwko J. N., E. H., L. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. (obecnie - w K.) o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, na skutek apelacji pozwanej E. H. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w K. z 29 czerwca 2018 r. w ten sposób, że oddalił powództwo, zmienił orzeczenie co do kosztów procesu w postępowaniu pierwszoinstancyjnym oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

2. Od wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodła powódka, powołując się na naruszenie art. 5 i 6 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, art. 213 § 2 k.p.c., art. 233 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepubl.). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi

kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Podawała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne i potrzeba wyjaśnienia:

- czy w dobrej wierze działa nabywca nieruchomości, który ma informację o niezgodności treści księgi wieczystej ze stanem prawnym, a nadto w której to księdze wieczystej w dacie zawierania umowy jest wzmianka o wniosku, który zostaje wprowadzie prawomocnie oddalony już po zawarciu umowy, ale tylko z uwagi na wadliwe sformułowanie żądania wniosku, mimo iż z orzeczenia oddalającego wprost wynika, iż wniosek ten mógłby zostać uwzględniony, jeżeli zawierałby prawidłowe żądanie wpisu ostrzeżenia o niezgodności treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym;

- czy nabywca nieruchomości mający wiedzę o niezgodności treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, dysponujący odpisem księgi wieczystej nie wykazującej wzmianek i obciążeń ma obowiązek zapoznać się z aktami księgi wieczystej, a następnie - po ustaleniu sygnatury sprawy o ustalenie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym - z aktami tej sprawy i dokonać oceny zasadności zgłoszonych zarzutów i roszczeń, a w przypadku niedokonania tych czynności czy jest nadal osobą działającą w dobrej wierze, zwłaszcza jeżeli dokonuje nabycia od osoby faktycznie nieuprawnionej;

- czy nabywca nieruchomości uznający powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, w sytuacji w której zbywca działał z przekroczeniem zasady *nemo plus iuris in alium transferre potest quam*

ipse habet, a w konsekwencji nie był osobą uprawnioną do rozporządzania sporną nieruchomością, może poprzez uznanie powództwa zrezygnować z ochrony zastrzeżonej na jego rzecz, wynikającej z rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych, zwłaszcza w sytuacji, w której dokonuje nabycia od osoby faktycznie nieuprawnionej i czy w takiej sytuacji uznanie jest niedopuszczalne i nie wiąże sądu;

- czy uznanie powództwa o ustalenie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym jest niedopuszczalne i Sąd nie jest związany uznaniem, mimo ustalenia, iż do obrotu sporną nieruchomością doszło z przekroczeniem zasady *nemo plus iuris in alium transferre potest quam ipse habet*, a zbywca był osobą nieuprawnioną do rozporządzania nieruchomością.

Skarga kasacyjna jest też, w ocenie skarżącej, oczywiście uzasadniona z uwagi na to, że pozwany J.N. uznał powództwo i miał wiedzę o niezgodności treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, w księdze wieczystej w dniu 11 września 2008 r. widniał wpis o wniosku DzKw (...), natomiast pozwana E. H. nie posiadała uprawnień do rozporządzania sporną nieruchomością i dokonała rozporządzenia niezgodnie z zasadą *nemo plus iuris in alium transferre potest quam ipse habet*. W konsekwencji Sąd udzielił ochrony prawnej działaniom pozwanej E. H., która nie była osobą uprawnioną do sprzedaży.

5. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003/18/436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r. (II PK 284/11, niepubl.), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi

powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Skarżąca nie sprostала powyższym wymaganiom. Ograniczyła się do przedstawienia szeregu pytań bez wskazania konkretnych przepisów prawa, na gruncie których miały powstać zagadnienia prawne. Nie przedstawiła pogłębionej argumentacji, z przytoczeniem argumentów wskazujących na rozbieżne oceny prawne, lub możliwość takich ocen. Uszło również uwagi skarżącej, że zagadnienie prawne, w rozumieniu w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że skarżącej nie chodzi o wykazanie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a jedynie o poddanie zaskarżonego wyroku kontroli kasacyjnej.

6. Odnosząc się do powołanej przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wskazać trzeba, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzania wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego)

określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, niepubl.).

Skarga kasacyjna w niniejszej sprawie nie zawiera dostatecznych argumentów uzasadniających stwierdzenie występowania tak rozumianej oczywistej zasadności. Skarżąca nie wskazała konkretnie jakie przepisy prawa zostały naruszone, w jaki sposób i że naruszenie to miało charakter kwalifikowany, widoczny bez potrzeby głębszej analizy. Odnosząc się do powyższego, przypomnieć należy, że przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), stanowią dwa odmienne, z uwagi na funkcje, jakie pełnią, niezależne od siebie wymagania skargi kasacyjnej. Skarżąca, formułując więc wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie, powinna przedstawić wyodrębniony, samodzielny wywód prawny odnoszący się do wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarżąca w istocie podważa ustalony w sprawie stan faktyczny i prezentuje własną ocenę rozstrzygnięcia. Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być jednak zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia oznaczają niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

7. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

jw

